

## Bevarandeplan för Natura 2000-området

### *SE0620264 Hammarskaftet*

#### **Natura 2000**

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

#### **Bevarandeplaner**

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

## **Tillståndsplikt och samråd**

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

## **Kartor**

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linje, punkter.)

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.





## Bevarandeplan för Natura 2000-området

### SE0620264 Hammarskaftet

Kommun: Älvdalen

Områdets totala areal: 51,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-10-25

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-31

Markägarförhållanden:

Sveaskog AB

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-05-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

8210 - Kalkbranter

9010 - Taiga

91D0 - Skogsbevuxen myr

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

I Natura 2000-området Hammarskaftet är de prioriterade bevarandevärdena den naturskogsartade skogen, samt andra ingående naturtyper med höga naturvärden.

Motivering:

Områdets främsta värden är knutna till förekomsten av naturtyper med låg grad av mänsklig påverkan. Den mänskliga påverkan har huvudsakligen utgjorts av äldre tiders skogsbruk.

### Prioriterade åtgärder:

Området ska skyddas som naturreservat. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt. Skog och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna ska utvecklas fritt. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall.

### Beskrivning av området

Väster om Frönberget, ett par mil nordväst om Idre, sträcker sig en sydvänd sluttning med ett par långsträckta diabas-kalkklippväggar i den så kallade glintkanten med kambrisk berggrund. Hamrarna är den enda kalkbranten av sedimentär typ i norra Dalarna.

Den översta branten i Hamrarna har fler mindre skärningar och saknar höga lodytor, i jämförelse med den sydligare branten. Kalkrikedomen är dock ställvis likartad. Flertalet av lodytorna består av hårda, släta ytor som är skyddade från regn genom ett svagt överhäng. Nedanför lodytorna finns en rand av block. I branten står en yngre tallskog som har brunnit upprepande gånger.

Skogen i branterna består av tallskog med inslag av gamla granar, björkar, aspar och sälgar. Intill branterna finns det enstaka, magnifika, stora och grova tallar som har öppna brandljud efter många skogsbränder. Tallskogen nedanför branterna är tämligen likåldrig och inte anmärkningsvärt gammal och det saknas i stort sett lågor. I anslutningen till och ovanför klippväggarna finns det rik skogsmark, särskilt där grundvattnet är högt och bäckar rinner fram.

Lavar är grundligt inventerade i området av Hermansson (2003-2004) som beskriver området som synnerligen rikt på lavar. Stor ytor är torra, mossrika på släta och hårda ytor, vilket gör att Parmeliacea dominerar. Här och där finns även lunglav- och skrovellav på lodytorna. I droppzonen under överhänget är det ovanligt rikligt med filtlavar. Thelephloraceae samhället består av både lobarade orangelavar *Caloplaca* spp. och praktlavar *Xantoria* spp.

### Vad kan påverka negativt

Det största hotet mot de skogliga naturtyperna är åtgärder som skadar de strukturer som definierar naturtypen och som är typiska för naturskog. Exempel på strukturer är död ved, gamla träd och förekomst av lövträd. Även åtgärder som påverkar markförhållanden och hydrologi kan utgöra ett hot, liksom åtgärder som fragmenterar området eller skapar barriärer.

Avsaknad av naturlig branddynamik utgör ett hot mot de tall- och lövdominerade undergrupperna av naturtyp 9010-Västlig taiga. Minskad mängd nybränd ved och mark är ett hot för många brandberoende arter. Brist på bränder kan också ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar.

Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand.

Alltför hårt bete kan utgöra ett hot mot löv- och tallföryngringen i området.

I och med att området är på väg att skyddas som naturreservat förhindras de åtgärder som annars utgör det största hotet mot de ingående naturtyperna och arterna såsom modernt skogsbruk eller exploatering av marken.

### Bevarandeåtgärder

Naturreservatsbildning pågår i området.

Området ska avsättas, med stöd av MB 7 kap 4 §, som naturreservat. Reservatets

avgränsning ska innefatta det utpekade Natura 2000-områdets gränser. Naturresevatets föreskrifter ska förhindra de åtgärder som kan äventyrar området naturtyper och arter såsom modernt skogsbruk. Skötselplanens åtgärder ska syfta till att stärka och utveckla området bevarandevärden.

#### Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

## Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

### 8210 - Kalkbranter

---

*Areal:* 2,24 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

#### Beskrivning

I Hammarskaftet finns två basiska rasbranter i ett område med kallt klimat, vilket utgör naturtyp 8120. Till typen hör blockrika sluttningar och branter, vittringsbranter eller erosionsmarker med s.k. thalus i fjäll- och andra bergsområden med lättvittrade bergarter. Floran innehåller ofta sällsynta, konkurrenssvaga arter.

I Hammarskaftet har den rika lavfloran särskilt uppmärksammats vid en inventering av Hermansson (2003-2004).

Naturtypen utgörs av kalksten eller kalkrika klippor med vegetation i sprickor och på hållar. Även ultrabasiska bergarter (t.ex. serpentinit) räknas hit. Naturtypen är spridd i landet och omfattar alla sluttningar eller starkt lutande (minst 30°) kalkstensytor som är så kalkrika att kalkkrävande arter trivs på dem, förutom klippor som påverkas av havet. I representativa fall är branten högre än 5 meter, och består huvudsakligen av fast berggrund.

Vegetationen består både av kärlväxter i sprickor samt av en artrik lav- och mossflora på de branta klippväggarna och under överhäng. På klipphällarna finns ofta rikligt med skorplavar, t.ex. av orangelavar *Caloplaca* spp. och i sprickorna växer bräckor *Saxifraga* spp., drabor *Draba* spp., ormbunkar och enstaka gräs samt rikligt med mossor.

Vegetationen på ultrabasisk silikatberggrund kan vara artrik och innehåller ofta starkt specialiserade arter. I habitatet ingår också mindre klipphyllor med vegetation. Träd förekommer normalt inte, och men även i mindre branter ska krontäckningen alltid vara <30 %.

Habitatet innehåller flera mycket artrika och särpräglade växtsamhällen som varierar med exposition och fuktighetsförhållanden. Förekomsten av sprickbildningar, översilade ytor och klipphyllor med tunt jordtäckte är viktiga faktorer för vegetationen. Branterna är ofta boplats för rovfåglar.

#### Bevarandemål

Markslitage till följd av mänskliga aktiviteter är försumbart. Ingen påtaglig minskning av de typiska arternas populationer. Arealen kalkbranter är minst 2,2 ha.

#### Bevarandetillstånd

Gynnsam

## 9010 - Taiga

---

*Areal:* 20,81 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

### Beskrivning

Naturtypen utgörs av äldre och yngre successioner av naturskogsartad skog. Den västliga taigan i Hammarskaftet har antagligen utvecklats naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar, spår av brand finns på flera träd i området.

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Enstaka områden finns i kontinental region. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning.

Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder, huvudsakligen brand/naturvårdsbränning, i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå om de utgör ett väsentligt värdehöjande komplement. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis.

Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

### Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Arealen taiga är minst 20,8 ha.

### Bevarandetillstånd

Gynnsam

## **91D0 - Skogsbevuxen myr**

---

*Areal:* 3,75 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

### Beskrivning

Naturtypen förekommer på myrar (> 30 cm djupt torvtäcke) som är fuktig-blöt med högt liggande grundvattenyta. Näringsförhållandena är näringsfattiga–intermediära.

Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100%. Trädslagsblandningen varierar med myrtyp och näringsförhållanden men glasbjörk, tall och gran är vanliga trädslag.

Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller sköselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från t.ex. markavvattning, torvtäkt e.d.

Fält- och bottenkiktet domineras av ris, halvgräs, och vitmossor.

Kantzonen mellan trädklädd fattigmyr och öppen myr är ofta betydelsefull för insekter som kräver båda miljöerna.

### Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Arealen skogbevuxen myr är minst 3,7 ha.

### Bevarandetillstånd

Gynnsam





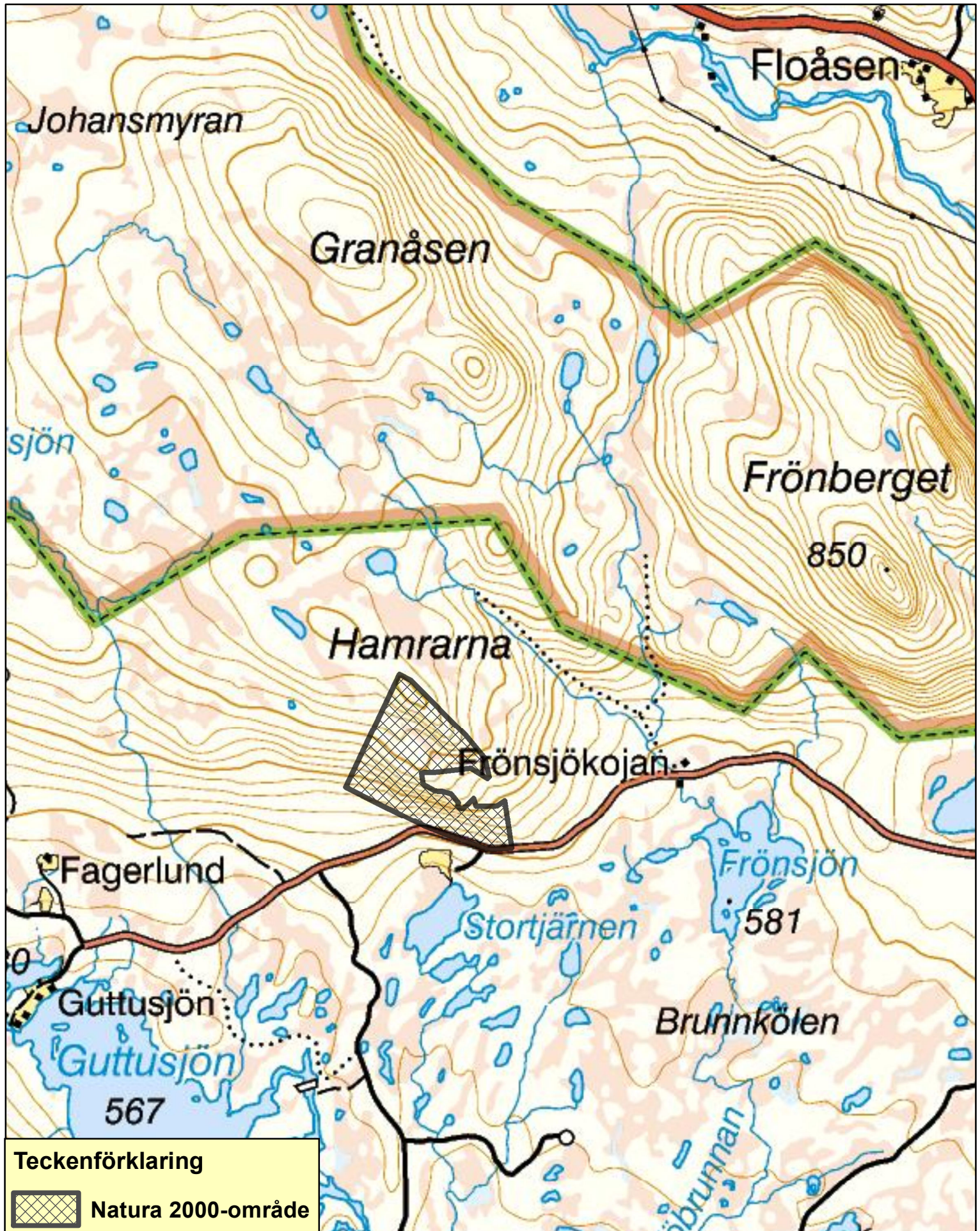
## Dokumentation

Hermansson, J. 2003-2004. Manus. Lavar vid diabas- och kalkklippor i norra Dalarna.  
2004-02-07

Naturvårdsverkets vägledningar för arter- och naturtyper inom Natura 2000-nätverket.

## Bilagor

# Hammarskaftet SE0620264



Skala 1:30 000

0 1 2 Kilometers

Alla naturtyper yta

- 8210 - Kalkbranter
- 9010 - Taiga
- 9740 - Skogbevuxen myr
- 9903 - Icke-natura skog, barrskog

